

Список використаних джерел

1. Горбовцов Г. М. Науково-методичні основи суспільно-географічного дослідження регіональної ідентичності населення [Електронний ресурс] / Г. М. Горбовцов, А. О. Корнус, С. В. Тупик, О. В. Фурсеєв // Четверті Сумські наукові географічні читання : збірник матеріалів Всеукраїнської наук. конф., (м. Суми, 11–13 жовтня 2019 р.) / СумДПУ імені А. С. Макаренка, Сумський відділ Українського географічного товариства ; [упорядник А. О. Корнус]. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. С. 41–49. 1 електр. опт. диск (CD-R).
2. Корнус А. О. Туристичний кластер Новослобідської громади Путивльського району: об'єкти, маршрути, їх використання / А. О. Корнус, О. О. Гаркавенко, Г. М. Горбовцов, О. В. Фурсеєв // Треті Сумські наукові географічні читання : збірник матеріалів Всеукраїнської наук. конф., (м. Суми, 12–14 жовтня 2018 р.) / СумДПУ імені А. С. Макаренка, Сумський відділ Українського географічного товариства ; [упорядник А. О. Корнус]. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. С. 107–111.
3. Корнус А. О. Туристсько-рекреаційний кластер Путивльського району: об'єкти, маршрути, їх використання / А. О. Корнус, О. Г. Корнус, О. В. Фурсеєв // Туристичні регіони: розвиток, інституційне середовище та розумне локальне управління : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Адміністративно-територіальні vs економічно-просторові кордони регіонів» (19–20 березня 2020 р., м. Київ). Київ : КНЕУ, 2020. С. 541–546.

ПРОГНОЗУВАННЯ СТАНУ ЗАХВОРЮВАНOSTІ НАСЕЛЕННЯ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ХВОРОБИ ОКА ТА ПРИДАТКОВОГО АПАРАТУ

¹Ткаченко Я. Г., ¹Корнус О. Г., ¹Скиба О. О., ²Шишук В. Д.

¹ Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,

² Сумський державний педагогічний університет

yanaatg@gmail.com

В сучасному світі активна діджиталізація та зміни у поведінці та способі життя (скорочення часу, що проводиться на відкритому повітрі, малорухливий спосіб життя та нездорове харчування) негативно впливає на зір населення. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), у світі налічується не менше 2,2 мільярда випадків порушення зору чи сліпоти, причому понад 1 мільярд з них є наслідком відсутності профілактики чи лікування. У найближчі десятиліття зростання та старіння населення, а також урбанізація призведуть до різкого збільшення кількості людей із захворюваннями очей, порушеннями зору та сліпотою [1]. Виявлення поширеності офтальмологічних захворювань, вивчення причин їх появи є одним з актуальних питань медицини та медичної географії. Це вказує на необхідність здійснення процедур прогнозування офтальмологічної захворюваності населення, без якого неможливо визначити перспективи

розвитку офтальмологічної допомоги населенню та розробки профілактичних заходів щодо зниження захворюваності. Сьогодні у світі розроблені і використовуються різні методики прогнозування і моделювання різноманітних захворювань. Комп'ютерний аналіз дає можливість обробляти велику сукупність статистичних даних щодо захворюваності та прогнозувати подальший розвиток цих подій.

Хвороби ока та придаткового апарату (ХОПА) посідають не менш значне місце у структурі захворюваності серед населення Сумської області. Станом на 2019 р. дана група патологій займала 6 місце за поширеністю та 5 місце – за первинною захворюваністю. Наше дослідження [7] показало позитивну динаміку щодо скорочення як первинної захворюваності, так і поширеності даної групи патологій серед населення Сумської області. Так, протягом 2009-2019 рр. рівень первинної захворюваності знизився на 11,5%, а поширеність на 14,9%.

Проведений ретроспективний аналіз засвідчив, що у Сумській області з середнім рівнем достовірності ($R^2 = 0,51$), спостерігається скорочення поширеності ХОПА (рис. 1), тобто з вірогідністю у 51% у найближчі 5 років можна очікувати подальше зменшення кількості випадків захворювань за всіма нозоформами хвороб ока і придаткового апарату. Прогнозні значення можуть сягати від 6631,74 випадків на 100 тис. осіб у 2020 році до 7518,56 випадків у 2024 році, при тому, що у 2009 р. цей показник становив 8865,99 випадків на 100 тис. осіб відповідно.

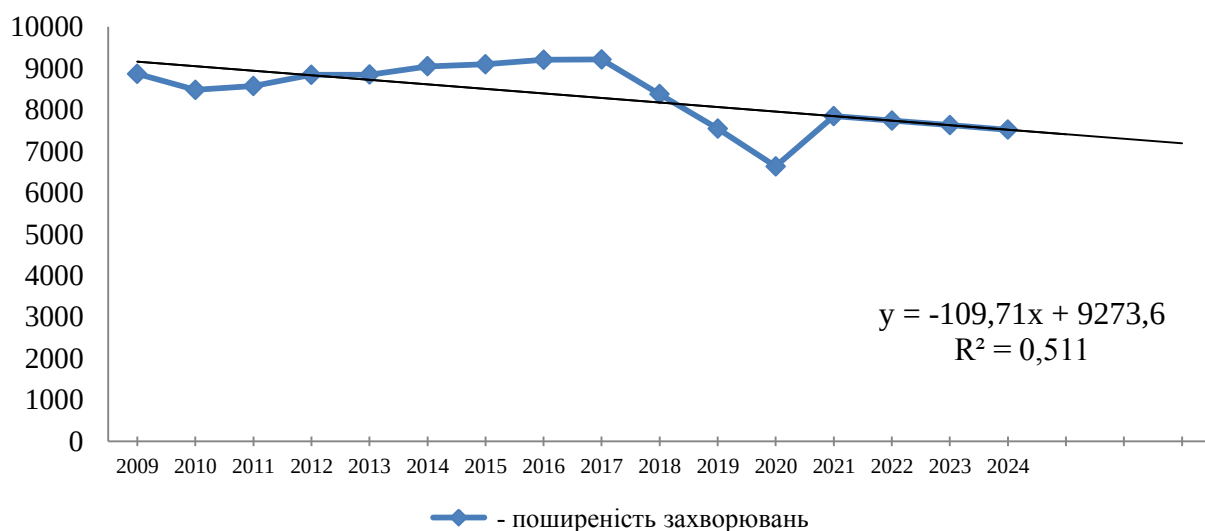

Рис. 1. Динаміка поширеності ХОПА серед населення Сумської області (на 100 тис. осіб) та прогноз до 2024 р. (побудовано за даними [2-6])

Щодо динаміки показників первинної захворюваності з вірогідністю у 56%, можна припустити, що у найближчі роки можна очікувати також

поступове зменшення показників, порівняно з попередніми роками. Прогностичні значення складатимуть від 2013,17 у 2021 р. до 1882,34 випадків на 100 тис. осіб відповідного населення у 2024 р. (фактичний показник у 2009 р. становив 2408,11 випадків, рис. 2).

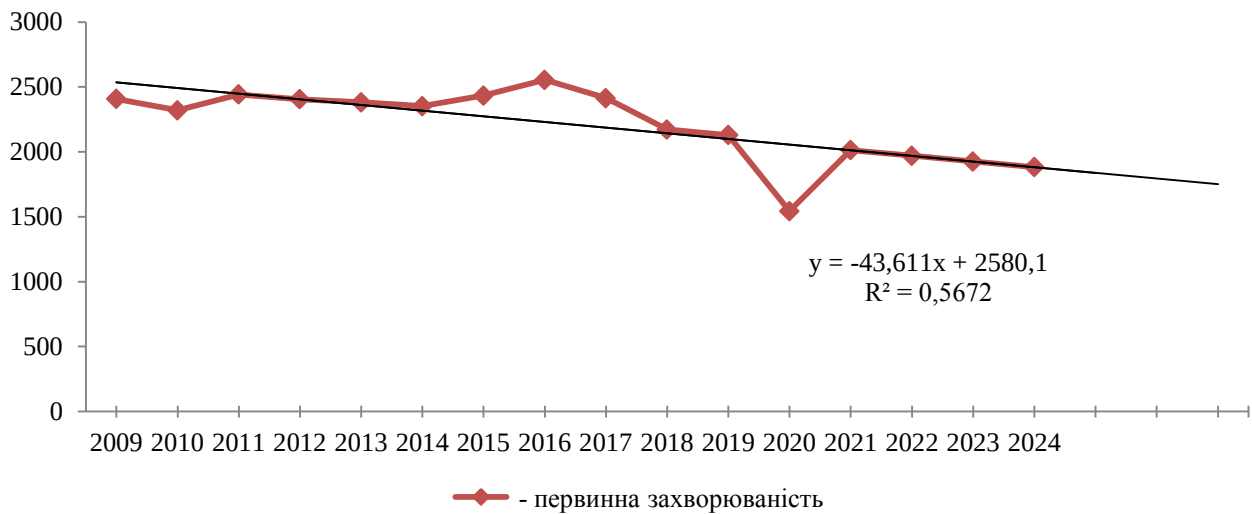

Рис. 2. Динаміка первинної захворюваності хвороб ока і придаткового апарату серед населення Сумської області (на 100 тис. осіб) та прогноз до 2024 р. (побудовано за даними [2-6])

Таким чином, за останні 10 років спостереження (2009-2019 рр.) показник загальної захворюваності хвороб ока і придаткового апарату серед населення Сумської області зменшився на 14,9%, що свідчить про скорочення випадків хронічної патології. У свою чергу, показники первинної захворюваності протягом досліджуваного періоду також знизились – на 11,5%.

Причинами цих змін можуть бути об'єктивні чинники, такі як, зростання доступу до надання офтальмологічної допомоги населенню, особливо це характерно для міст, введення нової медичної реформи (2018 р.), що спричинило зменшення кількості звернень хворих до лікарень, особливо це стосується жителів сільських місцевостей, де бракує спеціалістів та професійного медичного обладнання тощо.

У розрізі територіально-адміністративних одиниць на основі отриманого прогнозу станом на 2024 рік (рис. 3) відбудеться зростання поширеності даної групи патологій у восьми районах – Шосткинському (на 19%), Охтирському (на 17%), Сумському (на 16%), Путивльському (на 9%), Білопільському (на 5%), Середино-Будському (на 4%) та Роменському (на 2%) районах. Серед них найбільше збільшення показників буде характерне для Лебединського району (на 54%). В усіх інших районах протягом

наступних п'яти років поширеність буде знижуватись, особливо у Глухівському (на 68%) та Буринському (на 35%) районах.

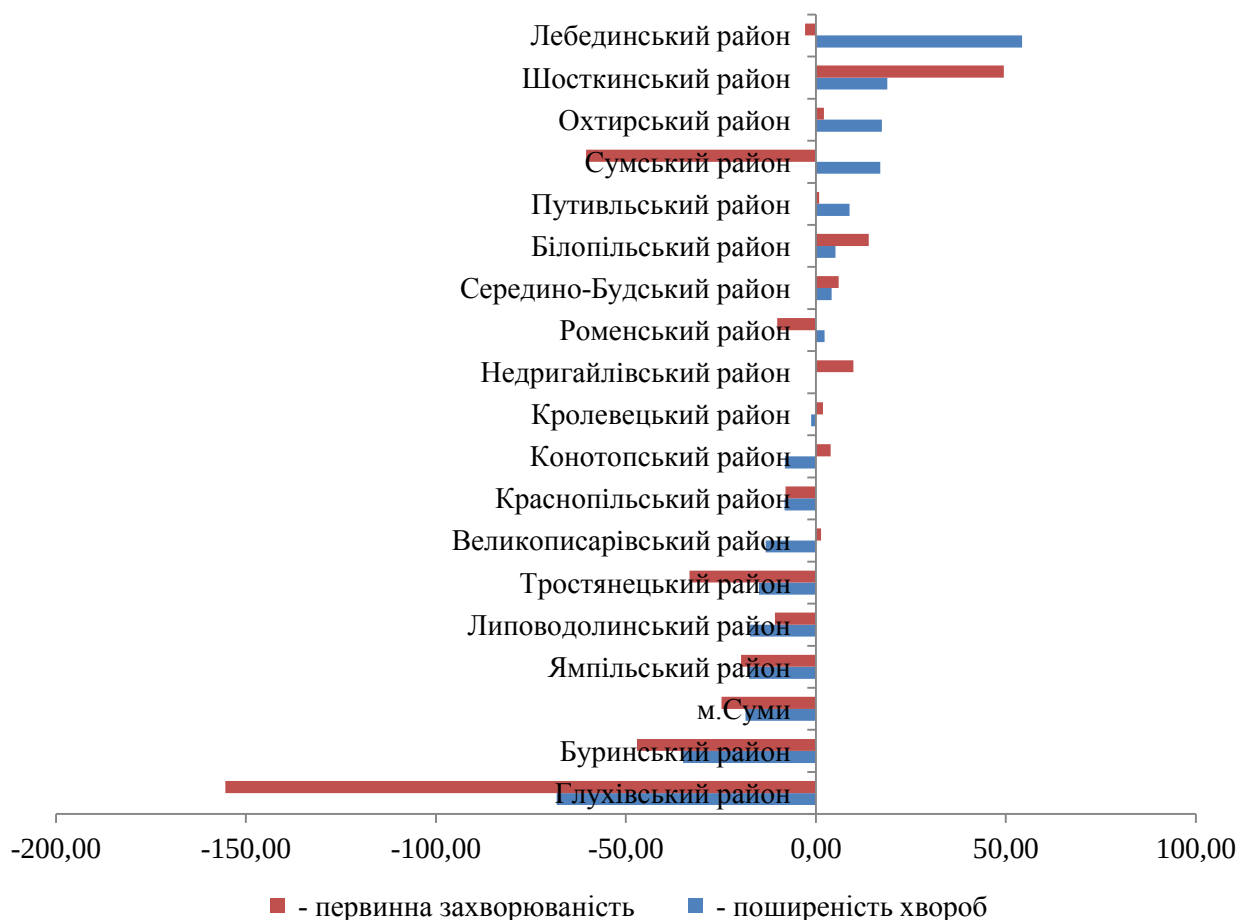

Рис. 3. Прогноз зростання/скорочення первинної захворюваності та поширеності хвороб ока та придаткового апарату серед населення адміністративних одиниць Сумської області протягом 2019-2024 рр. (%) (побудовано за даними [2-6])

У свою чергу, істотні скорочення рівня первинної захворюваності на хвороби ока та придаткового апарату очікуються на території Глухівського (у 1,5 рази), Сумського (на 61%) та Буринського (47%) районах. Найбільше зростання цих показників буде спостерігатися серед жителів Шосткинського (на 49%) та Білопільського (на 14%) районів.

За прогнозом, показник первинної захворюваності буде найвищим у Лебединському – 3207,76 випадків на 100 тис. осіб, а найнижчий у Глухівському (269,48 на 100 тис. осіб відповідно). Якщо казати про поширеність, то найбільші значення будуть співпадати з районами первинної захворюваності (рис. 4).

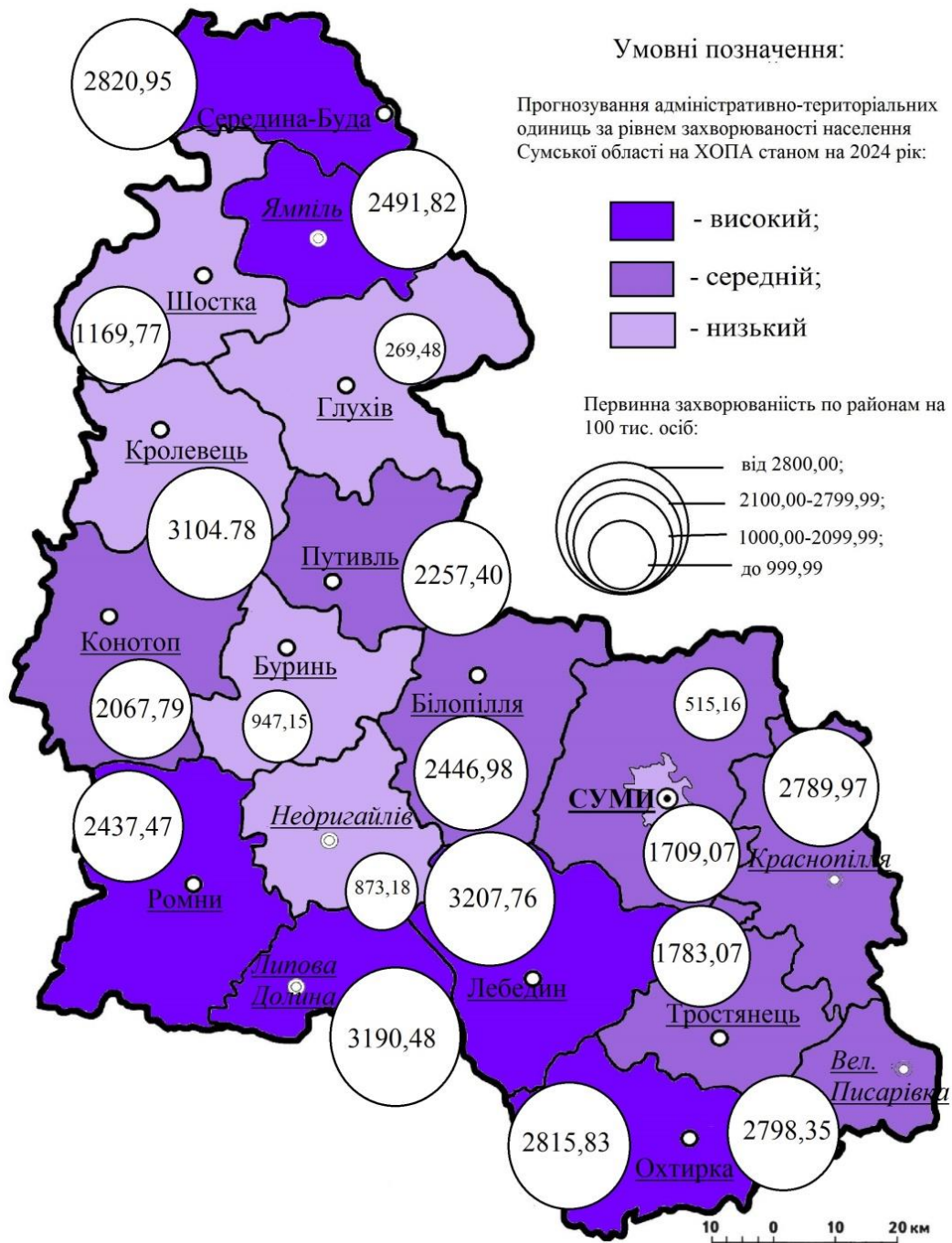

Рис. 4. Прогноз змін територіальних відмінностей поширеності та первинної захворюваності населення Сумської області на хвороб ока та придаткового апарату станом на 2024 рік (побудовано за даними [2-6])

Особливості територіальної диспропорції поширеності та первинної захворюваності на хвороби ока та придаткового апарату дозволили об'єднати адміністративні одиниці Сумської області у три групи за рівнем захворюваності (рис. 4). *I група* (високий рівень захворюваності на дану групу нозологій) буде включати Лебединський, Охтирський, Кролевецький, Липоводолинський, Ямпільський, Роменський та Середино-Будський райони.

До **III групи** із низьким рівнем захворюваності ввійдуть Буринський, Шосткинський, Недригайлівський, Роменський райони та обласний центр м. Суми. Усі інші райони будуть мати середній рівень захворюваності хвороб ока та придаткового апарату (**II група**).

Таким чином, розповсюдження захворюваності на території Сумської області нерівномірне. За прогнозами рівень захворюваності населення на дану групу патологій зросте у Середино-Будському та Охтирському районі, які увійдуть до групи з високим рівнем. Щодо районів III групи, до якої належать Шосткинський, Глухівський, Недригайлівський райони та м. Суми, то за розрахунками до них приєднуються Кролевецький та Буринський райони, у яких до 2024 р. показники рівня захворюваності численно скоротяться.

Результати прогнозування захворюваності населення Сумської області на хвороби ока та придаткового апарату можуть бути використані місцевими органами управління для розробки профілактичних заходів і стабілізації стану здоров'я населення області з метою запобігання зростання захворюваності на дану групу патологій.

Список використаних джерел

1. Всемирный доклад о проблемах зрения. Всемирная организация здравоохранения, 2020. 202 с. URL: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/328717/9789240017207-rus.pdf> (дата звертання 26.11.2021).
2. Довідник показників діяльності установ охорони здоров'я Сумської області за 2019 рік / Обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики м. Суми, 2020. 364 с.
3. Довідник показників діяльності установ охорони здоров'я Сумської області за 2009-2012 рік / Обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики м. Суми, 2012. 290 с.
4. Довідник показників діяльності установ охорони здоров'я Сумської області за 2013-2015 рік / Обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики м. Суми, 2015. 332 с.
5. Довідник показників діяльності установ охорони здоров'я Сумської області за 2016-2018 рік / Обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики м. Суми, 2018. 320 с.
6. Довідник показників діяльності установ охорони здоров'я Сумської області за 2019 рік / Обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики м. Суми, 2020.
7. Ткаченко Я.Г., Корнус О.Г. Рівень накопичення хвороб ока та придаткового апарату серед населення сумської області // Шості Сумські наукові географічні читання: збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції (Суми, 15-17 жовтня 2021 р.) [Електронний ресурс] / СумДПУ імені А. С. Макаренка, Сумський відділ Українського географічного товариства; [упорядник Корнус А. О.]. Елект. текст. дані. Суми. 2021. 225 с. 1 електр. опт. диск (CD-R). С. 128-131.